

پایه دهم

مادر برای بیست دین و زندگی ۱

دکتر محمد کشوری

امتحان نهایی

سؤال‌های امتحانی با پاسخ تشریحی

درسنامه

بررسی خط به خط کتاب درسی به صورت کتاب‌نامه همراه با نکات امتحانی مفهومی و ترکیبی
منطبق بر ساختار جدید امتحان نهایی

شامل بیش از ۸۰۰ سؤال امتحانی تألیفی و برگرفته از آزمون‌های مدارس برتر کشور به صورت
طبقه‌بندی شده برای هر صفحه از کتاب درسی

شامل سؤال‌های دشوار جهت شبیه‌سازی و پیش‌بینی سؤالات دشوار احتمالی در امتحان نهایی

ارائه ۱۸ آزمون درس به درس، نوبت اول و نوبت دوم

به همراه یک جلد ضمیمه رایگان کتاب شامل خلاصه درس به درس مطالب کتاب درسی به همراه
مرور و جمع‌بندی به سبک عبارت‌های درست و نادرست

مقدمه ناشر

دوست خوبم، سلام

«مباش در پی آزار و هر چه خواهی کن که در شریعت ما غیر این گناهی نیست»

حافظ

فکر می‌کنم از همان زمانی که انسان‌ها شروع کردند به حرف‌زدن و بیان عقاید و اندیشه‌هایشان، این بحث و جدل پیش آمد که چه راهی درست است و چه راهی نادرست، چه فکری صواب است و چه اندیشه‌ای خطا، چه کاری بر طریق نجات است و چه عملی بر روش هلاک و

آنچه سبب می‌شود آدم‌ها بهتر و درست‌تر فکر کنند ترکیب موزونی از منطق و ایمان است، منطق به آن سبب که همواره سنجه‌ای است برای ارزیابی درستی و نادرستی چیزها و ایمان به آن سبب که روشنایی راه تاریک و پرحادثه پیش رویمان باشد. مؤلف خوبمان، آقای محمد کشوری همچون سال‌های پیش، در زمانی اندک و با دقتی بسیار، کتاب ماجراهای دین و زندگی را طوری نوشته که شما را از خواندن کتاب درسی و یا هر کتاب یا جزوه دیگری بی‌نیاز کند.

هر چه برای موفقیت در امتحان‌های کتبی، تشریحی، نهایی و ... لازم دارید در این کتاب، یک‌جا جمع شده است. شاید بگویید چرا این قدر از کتابشان تعریف می‌کنند؟! راست می‌گویید ولی اگر تعریف می‌کنیم به این خاطر است که از کیفیت و کارکردش مطمئن هستیم. با این همه، چون خواننده و استفاده‌کننده این کتاب شماید حتماً نظراتان در مورد تک‌تک درس‌ها و صفحه‌های کتاب، این‌که چه کم دارد و چه‌ها را زیاد و این‌که چگونه می‌تواند بهتر و دوست‌داشتنی‌تر شود، برایمان بسیار ارزشمند و کمک‌کننده است. برایمان بنویسید. منتظریم.

خوب و خوش باشید

مقدمه مؤلف

ما آدم‌ها، چیزهای مختلف و زیادی می‌دانیم. از وقتی به دنیا آمده‌ایم اطلاعات و دانسته‌های زیادی را در مغزمان ذخیره کرده‌ایم. بعضی از این چیزها برای زندگی روزمره ماست و بعضی هم دانسته‌های کلی‌تری است که باعث تفاوت آدم‌ها می‌شود؛ مثلاً ما می‌دانیم که دروغ گفتن کار بدی است. بدبودن این کار را از این‌جا می‌شود فهمید که اگر حتی خودمان به دیگران دروغ بگوییم، از دروغ گفتن دیگران به خودمان خیلی ناراحت می‌شویم. پس برای ما دروغ چیز خیلی بدی حساب می‌شود. سؤال مهم این‌جاست که چرا با این‌که می‌دانیم «دروغ گفتن بد است»، ممکن است باز هم دروغ بگوییم. این سؤال جواب‌های زیادی خواهد داشت. اما در این جواب‌ها معمولاً کسی نمی‌گوید: «من با این‌که می‌دانم دروغ گفتن بد و زشت است پس باز هم دروغ می‌گویم»؛ یعنی آدم‌ها سعی می‌کنند برای دروغ گفتن خودشان توجیه بیاورند. پس نکته این است که ما سعی داریم چیزهایی را که می‌دانیم جوری معنی و تفسیر کنیم که به سود ما باشد و بتوانیم هر طور که می‌خواهیم آن حرف‌ها را به نفع خودمان بچرخانیم! مشکل اصلی اما این نیست. مشکل اصلی این است که اگر همه بخواهند این کار را انجام دهند و هر کسی هر حرفی را به نفع خودش تفسیر کند، زندگی آدم‌ها چیزی می‌شود مثل زندگی گونه‌های حیوانات در جنگل. چون آن‌جا هم هر کسی تفسیر خودش را دارد و معمولاً تفسیری برنده می‌شود که قدرت و زور بیشتری پشت آن است. از این‌جا می‌شود فهمید که اهمیت اخلاق - یعنی قوانین درست زندگی - در چیست. ما اخلاق را رعایت می‌کنیم - و باید رعایت کنیم - چون بدون اخلاق و احترام به اصول اخلاقی چیزی به نام زندگی انسانی وجود نخواهد داشت. اگر رعایت اصول اخلاقی موضوع مهمی باشد که هست، کسانی که اصول اخلاقی را در زندگی بدون هیچ بند و تبصره‌ای همیشه رعایت می‌کنند، انسان‌های بزرگ و ارزشمندی هستند؛ مثلاً زندگی حضرت علی علیه السلام را اگر ببینید متوجه می‌شوید که بزرگی ایشان به خاطر این است که هیچ خط قرمز اخلاقی را به هیچ دلیلی و هیچ‌گاه حتی اندکی جابه‌جا نکرده‌اند و فکر کنیم ما چه قدر خط قرمزهای اخلاقی را - اگر توانسته‌ایم - به نفع خودمان جابه‌جا کرده‌ایم؟

این کتاب به این دلیل دستخوش تغییر گسترده‌ای شده است، چون امتحانات نهایی سخت و مؤثر در کنکور از هر زمان دیگری به شما نزدیک‌تر است! پس سعی کرده‌ام متن کتاب درسی را به همراه نکات مهم آن بررسی و دسته‌بندی کنم. سؤالات بسیار زیادی در هر صفحه می‌بینید که از آزمون مدارس مختلف استفاده کرده‌ام ولی اسم مدرسه را به دلایل مختلف نیاورده‌ایم. خواندن و مرور کتاب را به دقت و در طول سال بسیار به شما توصیه می‌کنم. امیدوارم با این کتاب در امتحانات نمره‌های خوبی بگیرید!

حواستون باشه سؤال‌های با علامت سخت‌ترین سؤال‌های هر صفحه هستن. اگه به کم‌تر از ۲۰ راضی نمی‌شی، بعد

از تسلط روی سؤال‌های دیگه، برو سراغ اون‌ها.

باید تشکر کنم از: ۱- آقای هاشمی ۲- خانم جالینوس ۳- تولید محترم.

فهرست

صفحهٔ درس نامه	صفحهٔ پاسخ نامه
درس اول: هدف زندگی	۷ ۱۶
درس دوم: پرواز	۱۸ ۲۵
درس سوم: پنجره‌ای به روشنائی	۲۶ ۳۳
درس چهارم: آینده روشن	۳۴ ۴۲
درس پنجم: منزلگاه بعد	۴۳ ۴۹
درس ششم: واقعهٔ بزرگ	۵۰ ۵۶
درس هفتم: فرجام کار	۵۷ ۶۵
درس هشتم: آهنگ سفر	۶۶ ۷۳
درس نهم: دوستی با خدا	۷۴ ۸۱
درس دهم: یاری از نماز و روزه	۸۲ ۹۲
درس یازدهم: فضیلت آراستگی	۹۳ ۹۹
درس دوازدهم: زیبایی پوشیدگی	۱۰۰ ۱۰۶
نمونه امتحان نهم سال اول: امتحان شماره (۱)	۱۰۷ ۱۰۸
نمونه امتحان نهم سال اول: امتحان شماره (۲)	۱۰۹ ۱۱۰
نمونه امتحان نهم سال دوم: امتحان شماره (۳)	۱۱۱ ۱۱۲
نمونه امتحان نهم سال دوم: امتحان شماره (۴)	۱۱۳ ۱۱۴
نمونه امتحان نهم سال دوم: امتحان شماره (۵)	۱۱۵ ۱۱۶
نمونه امتحان نهم سال دوم: امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳	۱۱۷ ۱۱۹

مولوی چند نکته را می گوید:

- ❶ در عالم یک چیز را نباید فراموش کرد: هدفی که ما برای آن به این عالم آمده ایم.
- ❷ مثال فراموش کردن هدف خلقت: پادشاهی تو را جایی بفرستد برای کار خاصی و تو کارهای دیگری انجام دهی. این کارها فایده ای ندارد.
- ❸ آدم را برای کارهایی غیر از آن که خدا می خواهد نیافریده اند اگر انسان کار دیگری کند انگار که با شمشیر جواهر نشان گوشت گندیده ببرد.
- ❹ انسان باید هدف خلقت خود را بشناسد.

درس اول

هدف زندگی

«...در عالم یک چیز است که آن فراموش کردن نیست؛ اگر جمله چیزها را فراموش کنی و آن را فراموش نکنی، تو را باک نیست و اگر جمله را به جا آری و آن را فراموش کنی، هیچ نکرده باشی؛ همچنان که پادشاهی تو را به ده فرستاده برای کار معین، تو رفتی و صد کار دیگر گزاردی، چون آن کار را که برای آن رفته بودی نگزاردی، گویی که هیچ نگزاردی. پس آدمی درین عالم برای کاری آمده است، و مقصود آن است، چون آن نمی گزارد، پس هیچ نکرده باشد.

اگر تو گویی اگر چه آن کاری که خدا مرا برای آن آفریده نمی کنم، در عوض، چندین کار دیگر انجام می دهم، گویم آدمی را برای آن کارهای دیگر نیافریده اند. همچنان باشد که مثال، تو شمشیر جواهر نشانی که قیمت نتوان بر آن گذاشت. و تنها در خزائن ملوک از آن بتوان یافت. آورده باشی و آن را ساطور گوشت گندیده ای کنی و یا دیگ زین را بیاوری و در آن شلغم پیزی و یگویی که من اینها را معطل نگذاشته و به کار گرفته ام! جای افسوس و خنده نباشد؟

حق تعالی نیز تو را ارزش بسیار داده است. پس ببین که برای چه تو را خلق کرده و برای چه کار فرستاده است.»

۱- برگرفته از کتاب «فیه مافیه» مولوی

۱۴

سؤال های امتحانی

سؤال های با علامت 🐦 سفت ترین سؤال های هر بخش. آگه به کم تر از ۲۰ راضی نمی شی، بعد از تسلط روی سؤال های دیگر، برو سراغ اون ها.

- ۱- انسان باید بنگرد که خداوند او را برای چه کاری خلق کرده است. (درست / نادرست)
- ۲- مثال مولوی در خصوص انجام ندادن هدف آفرینش توسط انسان چیست؟
- ۳- مولوی در جمله «در عالم یک چیز هست که آن فراموش کردن نیست، اگر جمله چیزها را فراموش کنی و آن را فراموش نکنی تو را باک نیست.» به چه موضوعی اشاره می کند؟
- ۴- چرا اگر در زندگی کارهای دیگری غیر از کار و هدف اصلی خلقت انسان انجام دهیم، مورد قبول نیست؟

جهان هدفمند

خداوند حکیم است؛ یعنی هیچ کاری را بیهوده انجام نمی دهد.

در نتیجه ۱- در پس خلقت تک تک موجودات هدفی وجود دارد.
۲- آفرینش جهان حق است.

سوره دخان، آیه های ۳۸ و ۳۹ ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ...﴾

موضوع آیه: هدفمندی خلقت

پیام های آیات: ۱- آفرینش جهان حق است، یعنی هدف دارد.
۲- خداوند هیچ کاری را بیهوده انجام نمی دهد.
۳- هر موجودی براساس برنامه حساب شده به این جهان گام نهاده و به سوی هدف حکیمانه ای می رود.

انسان از هدف داشتن جدا نیست.
آمدنش به دنیا فرصتی برای رسیدن به هدف است.

حدیث حضرت علی

«ای مردم ... هیچ کس بیهوده آفریده نشده ...»

پیام های حدیث: ۱- هدفمند بودن آفرینش انسان
۲- انسان بیهوده آفریده نشده تا مشغول کارهای لغو شود.

تفاوت هدف انسان و دیگر موجودات

چگونگی حرکت به سوی هدف:
انسان ابتدا باید هدف خود را بشناسد و انتخاب کند.
سپس به سمت آن حرکت کند.

سایر موجودات گیاهان به صورت طبیعی به سمت هدفشان می روند.
حیوانات به صورت غریزی به سمت هدفشان حرکت می کنند.

جهان هدفمند

در پس خلقت تک تک موجودات این جهان هدفی وجود دارد؛ زیرا خالق آنها خدایی حکیم است؛ یعنی خدایی که هیچ کاری را بیهوده انجام نمی دهد. قرآن کریم در آیات گوناگون بر این نکته تأکید می کند و آفرینش جهان را «حق» می داند. از آن جمله می فرماید:

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ

و ما آسمان ها و زمین

وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ

و آنچه بین آنهاست را به بازیچه نیافریدیم،

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ

آنها را جز به حق خلق نکردیم.

حق بودن آفرینش آسمان ها و زمین به معنای هدف دار بودن خلقت آنهاست. این آیه به خوبی دلالت بر این دارد که جهان آفرینش بی هدف نیست و هر موجودی براساس برنامه حساب شده ای به این جهان گام نهاده است و به سوی هدف حکیمانه ای در حرکت است.

انسان نیز مانند موجودات دیگر، از این قاعده کلی جدا نیست و قطعاً هدفی از آفرینش او وجود داشته است و گام نهادن او در این دنیا، فرصتی است که برای رسیدن به آن هدف به او داده شده است. از این رو، حضرت علی علیه السلام هرگاه که مردم را موعظه می کرد، معمولاً سخن خود را با این عبارات آغاز می کرد:

ای مردم ... هیچ کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لهو کند و او را به خود وا نگذاشته اند تا به کارهای لغو و بی ارزش بپردازد.

البته میان هدف انسان و موجوداتی همچون حیوانات و گیاهان، تفاوت هایی وجود دارد. تفاوت هایی که به ویژگی های خاص انسان و تمایز او از سایر موجودات بازمی گردد. برخی از این تفاوت ها عبارت اند از:

۱- انسان خود باید هدف از خلقت خود را بشناسد و آن را انتخاب کند و به سوی آن گام بردارد؛ در حالی که گیاهان به صورت طبیعی و حیوانات به صورت غریزی به سوی هدف خود حرکت می کنند. مثلاً دانه گندم به صورت طبیعی در جهت رسیدن به هدف نهایی خود یعنی تبدیل شدن به خوشه ای با ده ها دانه حرکت می کند و یا نهال کوچک خرما در مسیر رسیدن به نخلی تنومند پیش می رود.

۱- سوره دخان، آیات ۳۸ و ۳۹
۲- نهج البلاغه، حکمت ۲۷۰

۱۵

سؤال های امتحانی

- ۵- با توجه به آیه ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ منظور از حق بودن آفرینش آسمان ها و زمین چیست؟
(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)
- ۶- آیه ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ را ترجمه کنید و یک پیام برای آن بنویسید.
(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)
- ۷- لازمه خداوند این است که هیچ کاری از کارهای او بیهوده و عبث نباشد.
(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)
- ۸- تفاوت هدف انسان و حیوانات در این است که حیوانات و گیاهان هدف های خود را نمی شناسند و بی هدف در حرکت هستند. (درست / نادرست)
- ۹- حکیم بودن خداوند به چه معناست؟
(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)
- ۱۰- چه تفاوتی میان حرکت انسان و سایر موجودات به سوی هدف هایشان وجود دارد؟
(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)
- ۱۱- قرآن کریم در آیات گوناگون آفرینش جهان را می داند.
- ۱۲- هر موجودی براساس به این جهان گام نهاده و به سوی در حرکت است.
- ۱۳- گام نهادن انسان در این دنیا به چه منظور است؟
- ۱۴- منشأ تفاوت هدف انسان و سایر موجودات چیست؟
- ۱۵- حیوانات به صورت و گیاهان به صورت به سوی هدف خود حرکت می کنند.
- ۱۶- حرکت دانه گندم در جهت رسیدن به هدف نهایی خود و تبدیل شدن به خوشه ای با ده ها دانه: (۱) طبیعی است. (۲) غریزی است.
- ۱۷- امام علی علیه السلام می فرماید: هیچ کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کند و او را به خود وا نگذاشته اند تا به بپردازد.

۲ تفاوت استعدادها:

حیوانات و گیاهان استعداد محدودی دارند، ولی انسان استعدادهای فراوان مادی و معنوی دارد.

در نتیجه: به دنبال هدفی است که این استعدادهای متفاوت را به کمال برساند.

۳ روحیه بی‌نهایت طلب انسان:

انسان روحیه‌ای بی‌نهایت طلب دارد و عطش او در دسترسی به خواسته‌هایش کم نمی‌شود، در حالی که حیوانات هدف‌های محدود دارند و در جایی متوقف می‌شوند.

در نتیجه: انسان همواره در حال انتخاب هدف است و به دنبال هدف‌هایی است که پایان‌ناپذیر و تمام‌نشدنی هستند.

اختلاف در انتخاب هدف

انسان‌ها هدف‌های مختلفی دارند (پول و ثروت، کشف اسرار جهان، جاه و مقام، خدمت به خلق و...)؛

منشأ اختلاف در هدف ← بینش ← نوع نگاه و اندیشه انسان
← نگرش ← نگاه به جهان

نکته مهم: هر کس کاری را که می‌اندیشد ارزشمند است پیگیری می‌کند و به عنوان هدف انتخاب می‌کند.

تفاوت استعدادها؛ ۲-

انسان برخلاف حیوانات و گیاهان که استعدادهای محدود مادی دارند، مجموعه‌ای فراوان از استعدادهای مادی و معنوی است. به همین دلیل، به دنبال انتخاب هدف‌هایی است که از طریق آن، استعدادهای گوناگون خویش را به کمال رساند.

بی‌نهایت طلبی؛ ۳- انسان دارای روحیه‌ای بی‌نهایت طلب است و عطش او در دستیابی به خواسته‌هایش نه تنها کم نمی‌شود، بلکه روز به روز افزون می‌گردد. او به دنبال چیزی است که هرگز پایان نمی‌پذیرد و تمام نمی‌شود. این انسان بی‌نهایت طلب، در زندگی خود همواره در حال انتخاب هدف است؛ هدف‌هایی پایان‌ناپذیر و تمام‌نشدنی. در حالی که حیوانات و گیاهان هدف‌های محدودی دارند و هنگامی که به سرحدی از رشد و کمال می‌رسند، متوقف می‌شوند؛ چنان‌که گویی راهشان پایان یافته است.

اختلاف در انتخاب هدف

وقتی به دنیای انسان‌ها می‌نگریم، با دنیای حیرت‌انگیزی مواجه می‌شویم؛ چنان اختلافی در هدف‌ها وجود دارد که ابتدا سردرگم می‌شویم که به راستی، کدام انتخاب درست و همسو با میل بی‌نهایت طلب انسان و استعدادهای فراوان مادی و معنوی اوست و کدام یک این گونه نیست؟

مثال؛ کسانی به دنبال پول و ثروت‌اند، برخی دل به کشف اسرار جهان سپرده‌اند، برخی به دنبال جاه و مقام‌اند، دسته‌ای خدمت به خلق را سرلوحه زندگی خود قرار داده‌اند، گروهی به هنرمندی و نقش‌آفرینی در عرصه‌های هنری می‌اندیشند، گروهی نیز در آرزوی قهرمانی در ورزش، پیوسته می‌کوشند و ...

فعالیت کلاسی

به نظر شما منشأ این اختلاف‌ها در انتخاب هدف چیست؟

منشأ این اختلاف‌ها بینش و نگرش قایل هر انسان است؛ یعنی هر کس بر اساس بینش قایل که دارد ... هدف‌هایش را انتخاب می‌کند.

نکته مهم؛ هر کس با بینش و نگرش خاص خود به سراغ هدفی می‌رود. اگر کسی چنین بینش و نگرشی که کمک به دیگران ارزشمند است و می‌تواند روحیه بی‌نهایت طلب او را سیراب کند و پاسخگوی استعدادهای گوناگونش باشد، می‌کوشد به دیگران کمک کند. کسی هم که فکر می‌کند با داشتن شهرت می‌تواند به این نتایج برسد، همه زندگی خود را در مسیر رسیدن به شهرت قرار می‌دهد. پس این اختلاف در هدف‌ها، ریشه در نوع نگاه و اندیشه انسان دارد.

بینش و نگرش

۱۶

سؤال‌های امتحانی

۱۸- منشأ اختلاف در هدف‌های انسان‌ها چیست؟

۱۹- علت انتخاب هدف‌های مختلف در انسان چیست؟

۲۰- اختلاف در هدف‌های انسان ریشه در نوع و انسان دارد.

۲۱- انسان دارای روحیه بی‌نهایت طلب و پایان‌ناپذیر است. (درست / نادرست)

۲۲- انسان برخلاف حیوانات و گیاهان، استعدادهای فراوان مادی و معنوی دارد. (درست / نادرست)

۲۳- کسی که ثروت و شهرت را ارزشمند می‌داند چگونه به هدف خود می‌رسد؟

۲۴- انسان در زندگی خود همواره در حال انتخاب هدف است.

۲۵- چرا انسان در زندگی به دنبال هدف‌های پایان‌ناپذیر است؟

۲۶- انسان را از نظر استعداد برای رسیدن به هدف، با سایر موجودات مقایسه کنید.

۲۷- انسان مجموعه‌ای فراوان از استعدادهای و است.

۲۸- در رابطه با روحیه بی‌نهایت‌طلبی انسان، کدام مورد صحیح است؟

۱) انسان به دنبال چیزی است که هرگز پایان نمی‌پذیرد و تمام نمی‌شود.

۲) انسان به دنبال انتخاب هدف‌هایی است که از طریق آن، استعدادهای گوناگون خود را به کمال برساند.

(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)

(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)

(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)

(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)

معیارهای انتخاب هدف‌های اصلی

با توجه به تفاوت نگاه و اندیشه، ما نیازمند معیار و ملاک هستیم تا هدف‌های خود را به درستی انتخاب کنیم. ویژگی معیار — بتوانیم به وسیله آن هدف‌های همسو با میل بی‌نهایت‌طلب و استعداد‌های متنوع انسان را مشخص کنیم. چه کسی می‌تواند معیار را مشخص کند: خداوند رحیم و مهربان که — از همه مهربان‌تر است. به نیازهای ما آگاه‌تر است.

معیارهای انتخاب هدف در آیات قرآن

- ۱) معیار براساس سرای آخرت: الف آن کس که سرای آخرت را بطلبد ...
- ب و بعضی می‌گویند پروردگارا به ما در دنیا نیکی عطا کن و در آخرت ...
- ج آن چه به شما داده شده، کالای زندگی دنیا و آرایش آن است ...
- ۲) معیار براساس زندگی دنیا: الف آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد ...
- ب بعضی می‌گویند خداوند! به ما در دنیا نیکی عطا کن ولی در آخرت ...

عَدَّتْ نِیَازَ بَهِ مَعْيَارِ

معیارهای انتخاب هدف اصلی برای انتخاب هدف

با توجه به تفاوت نگاه و اندیشه انسان‌ها، برای اینکه بتوانیم با نگاهی درست، هدف‌های خود را انتخاب کنیم، نیازمند معیار و ملاک هستیم؛ معیاری که بتوانیم به وسیله آن، هدف‌های همسو با میل بی‌نهایت‌طلب و استعداد‌های متنوع انسان را مشخص کنیم. بدین وسیله، هدف‌های زندگی را به درستی بر خواهیم گزید و عمر خود را برای رسیدن به آنها صرف خواهیم کرد. **خداوند رحیم و مهربان** که از همه به ما مهربان‌تر و از خود ما به نیازهای ما آگاه‌تر است، در این مورد ما را هدایت و راهنمایی کرده و معیار انتخاب هدف را مشخص فرموده و آثار و نتایج آن را نیز یادآور شده است.

تسبیح

برای رسیدن به معیارهای انتخاب هدف، در ترجمه آیات تدبّر کنید و با تأمل در آنها و ارتباط دادن آنها به یکدیگر، پیام‌های صفحه بعد را تکمیل کنید و آیتی را که این پیام‌ها از آنها استخراج می‌شوند، مشخص نمایید.

■ آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که **بخواهیم** — و به هر کس اراده کنیم — می‌دهیم؛ سپس دوزخ را برای او قرار خواهیم داد تا با خوارگی و سرافکنندگی در آن وارد شود. **عاقبت دنیا طلبی**

و آن کس که **سرای آخرت را بطلبد** و برای آن سعی و کوشش کند و مؤمن باشد، پاداش داده خواهد شد. **۱۹** **سوره اسراء، آیه ۱۸**

■ بعضی از مردم می‌گویند: خداوند! به ما در دنیا نیکی عطا کن. ولی در آخرت هیچ بهره‌ای ندارند. **۲۰** **سوره بقره، آیه ۱۹**

و بعضی می‌گویند: پروردگارا به ما در دنیا نیکی عطا کن، و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما و ما را از عذاب آتش نگاه دار. **هدف اصلی** **هدف فرعی** **۲۱** **سوره بقره، آیه ۲۰۱**

اینان از کار خود نصیب و بهره‌ای دارند؛ و خداوند سریع الحساب است. **۲۲** **سوره بقره، آیه ۲۰۲**

■ آنچه به شما داده شده، کالای زندگی دنیا و آرایش آن است و آنچه نزد خداست بهتر و پایدارتر است؛ آیا اندیشه نمی‌کنید؟ **تفاوت هدف‌های دنیایی و اخروی** **۶۰** **سوره قصص، آیه ۶۰**

۱۷

سؤال‌های امتحانی

(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)

۲۹- برای انتخاب صحیح هدف‌ها نیازمند ملاک و معیار هستیم. (درست / نادرست)

۳۰- چرا خداوند ما را در مورد معیار انتخاب هدف‌ها راهنمایی و هدایت کرده است؟

۳۱- برای انتخاب هدف درست نیازمند چگونه معیاری هستیم؟

(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)

۳۲- عاقبت آن کس که فقط زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، در آخرت چگونه معرفی شده است؟ (آیه ۱۸ سوره اسراء)

۳۳- اگر کسی سرای آخرت را بطلبد و برای آن سعی و کوشش کند و مؤمن باشد به چه چیز خواهد رسید؟

۳۴- طبق آیات سوره اسراء، آیا اگر کسی دنیا را بخواهد به تمام خواسته‌اش خواهد رسید؟ توضیح دهید.

۳۵- نتیجه طلب زندگی زودگذر دنیا برای انسان طبق پیام آیه ۱۸ سوره اسراء چیست؟

۳۶- خداوند در قرآن کریم (آیه ۶۰ سوره قصص) نعمت‌های دنیوی و اخروی را چگونه توصیف می‌کند؟

هدف‌های انسان

۱ هدف‌های اصلی: هدف‌های مربوط به جهان آخرت و زندگی ابدی

۲ هدف‌های فرعی: هدف‌های مربوط به دنیا و زندگی این جهان
برای انتخاب هدف باید:

۱ هدف فرعی را به جای هدف اصلی قرار ندهیم.

۲ به هدف‌های فرعی چنان دل نبندیم که مانع رسیدن به اهداف اصلی شوند.

۳ **نکته مهم:** تلاش برای رسیدن به نعمت‌های دنیا بد نیست بلکه ضروری و خوب است، اما لازم است توجه کنیم: برای رسیدن به نعمت‌های دنیا مرتکب گناه نشویم.

۴ آن قدر سرگرم نعمت‌های دنیا نشویم که از زیبایی‌ها پایدار باز بمانیم.

پیام	آیات مرتبط با پیام
- برخی از هدف‌ها و دل‌بستگی‌ها محدود و پایان‌پذیر هستند و تنها پاسخگوی برخی از استعدادهای مادی ما هستند. - اگر کسی این هدف‌ها را به عنوان هدف اصلی برگزیند، ممکن است به مقداری از آن برسد. - اگر کسی فقط این هدف‌ها را انتخاب کند دچار فقری و بیکاری می‌شود. - برخی هدف‌ها پایان‌ناپذیر و همیشگی‌اند و پاسخگوی استعدادهای مادی و معنوی بیشتری در وجود ما هستند. - اگر کسی این هدف‌ها را به عنوان هدف اصلی برگزیند و تلاش کند به هدف خود خواهد رسید. - هدف‌های پایان‌ناپذیر همان هدف‌های اخروی هستند. - هدف‌های پایان‌پذیر همان هدف‌های دنیوی هستند. - اصل قرار گرفتن هدف‌های اخروی، مانع بهره‌مندی انسان از نعمت‌های دنیایی نمی‌شوند. - اگر هدف‌های دنیوی اصل قرار گیرند، مانع رسیدن به هدف‌های اخروی می‌شوند.	سوره اسراء آیه ۱۸: ... سوره اسراء آیه ۱۸ عبارت: (آن مقدار از آن را که بخواهیم و به هر کس اراده کنیم می‌دهیم) سوره اسراء آیه ۱۸: ... سوره اسراء آیه ۱۹: ... سوره اسراء آیه ۱۹: ... سوره قشش آیه ۶: ... سوره بقره آیه ۲۱: ... آیه ۱۸ سوره اسراء و ۲۰۰ سوره بقره
نتیجه: برنامه‌ریزی انسان باید دربرگیرنده اهداف اخروی و اهداف دنیایی باشد و به گونه‌ای تنظیم شود که اهداف اخروی اصل قرار گیرند و هدف‌های دنیوی فرعی و تابع آنها باشند.	

همان‌طور که با تدبّر در آیات دیدید، اینجا سخن از **هدف‌های اصلی و فرعی** است، که هر دو خوب می‌باشند و برای زندگی ما ضروری هستند. مهم این است که هدف فرعی را به جای هدف اصلی قرار ندهیم و آن قدر به اهداف فرعی دل نبندیم که مانع ما در رسیدن به اهداف اصلی شوند و از رفتن به سوی کمالات بازدارند. **تلاش** برای رسیدن به نعمت‌های دنیا نه تنها بد نیست، بلکه ضروری و خوب است. فقط باید توجه کنیم که برای رسیدن به نعمت‌های دنیا مرتکب گناه نشویم و آن قدر سرگرم آنها نباشیم که از زیبایی‌های پایدار باز بمانیم.

۱۸

سؤال‌های امتحانی

(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)

(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)

(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)

(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)

۳۷- اصل قرار گرفتن مانع بهره‌مندی انسان از نعمت‌های دنیایی نمی‌شود.

۳۸- در بهره‌گیری و انتخاب اهداف اصلی و فرعی، رعایت چه مواردی اهمیت دارد؟

۳۹- فقط اهداف اصلی برای زندگی ضروری و لازم هستند. (درست / نادرست)

۴۰- اگر هدف‌های دنیوی اصل قرار بگیرند مانع رسیدن به هدف‌های اخروی می‌شوند. (درست / نادرست)

۴۱- در تلاش برای رسیدن به نعمت‌های دنیا باید به چه مواردی توجه داشت؟ (دو مورد)

۴۲- هر دو هدف فرعی و اصلی برای زندگی ما ضروری هستند. (درست / نادرست)

۴۳- هدف‌های پایان‌ناپذیر همان هدف‌های هستند.

۴۴- اگر بگوییم «اصل قرار گرفتن اهداف اخروی مانع رسیدن به اهداف دنیوی نمی‌شود»، به پیام کدام آیه اشاره کرده‌ایم؟

(۱) «می‌گویند: خداوند به ما در دنیا نیکی عطا کن، ولی در آخرت هیچ بهره‌ای ندارند.»

(۲) «می‌گویند: پروردگارا به ما در دنیا نیکی عطا کن و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما ...»

هدف جامع

هدف‌هایی در زندگی هستند که دربردارنده هدف‌های دیگر هستند و رسیدن به آن‌ها برابر با دستیابی به سایر اهداف است. **نکته:** هر چه قدر این هدف‌ها جامع‌تر باشند، هدف‌های بیشتری در خود دارند.

آدم‌های هوشمند هدف‌های خود را طوری انتخاب می‌کنند که مصداق این دو ضرب‌المثل باشند:

۱) با یک تیر چند نشان بزنند.

۲) چون که صد آمد نود هم پیش ماست

انسان دو ویژگی دارد: متنوع بودن استعدادهاش بی‌نهایت‌طلبی‌اش

هدفی کامل است که پاسخگوی این دو ویژگی باشد پس:

برترین هدف هدفی است که: همه استعدادهای متنوع ما را در بر بگیرد. در جایی متوقف نشود.

در نتیجه: نهال وجود ما را به درختی پربار و زیبا تبدیل کند، به طوری که سراسر وجود ما را بالندگی و شور و نشاط بگیرد. **مثال:** حضرت علی علیه السلام که با انتخاب درست هدف زندگی (قرب الهی)، تحت تربیت رسول خدا صلی الله علیه و آله جلوه‌گاه همه کمالات و زیبایی‌ها بود.

برترین هدف

حتماً این مصرع از شعر زیبای مولوی را شنیده‌ای که می‌گوید:

چون که صد آمد نود هم پیش ماست (هدف‌های جامع)

این مصرع را به صورت یک ضرب‌المثل در جایی که یک چیز، جامع و دربردارنده چیزهای دیگر است، استفاده می‌کنند.

برخی هدف‌های زندگی، نیز این گونه‌اند؛ یعنی دربردارنده هدف‌های دیگر نیز هستند و رسیدن به آنها برابر با دستیابی به سایر اهداف نیز هست. به میزانی که این گونه هدف‌ها برتر و جامع‌تر باشند، هدف‌های بیشتری را در درون خود جای می‌دهند.

معمولاً آدم‌های زیرک و هوشمند هدف‌های خود را به گونه‌ای انتخاب می‌کنند که به قول معروف «با یک تیر چند نشان بزنند».

حال به نظر شما در میان هدف‌های اصلی، برترین و کامل‌ترین هدف کدام است؟ هدفی که رسیدن به آن مساوی رسیدن به هدف‌های دیگر نیز باشد؟

با توجه به دو ویژگی «متنوع بودن استعدادهای انسان» و «بی‌نهایت‌طلبی او»، اگر هدفی را که انتخاب می‌کنیم، بهتر بتواند پاسخگوی این دو ویژگی باشد، آن هدف، کامل‌تر است. بنابراین برترین هدف اصلی ما آن هدفی است که همه استعدادهای متنوع ما را دربرگیرد و در جایی متوقف نشود و نهال وجود ما را به درختی پربار و زیبا تبدیل کند به طوری که سراسر وجود ما را شادایی، بالندگی و شور و نشاط فرا گیرد.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام را ببینید! ایشان رشد و تکامل خود را زیر نظر و با تربیت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آغاز کرد و جلوه‌گاه همه کمالات و زیبایی‌ها شد. وقتی به شخصیت ایشان می‌نگرید، می‌بینید که ایشان در میدان علم و دانش، رشادت و جنگاوری، سخنوری، مهربانی و دوستی، پهلوانی و جوانمردی، نیایش و عبادت، حق‌طلبی و عدالت، پس از رسول خدا صلی الله علیه و آله بی‌نظیر است. راستی ایشان چه چیزی را مقصود و هدف خود قرار داده که به همه این زیبایی‌ها دست یافته است؟ **قرب الهی**

سؤال‌های امتحانی

۴۵- ویژگی برترین هدف اصلی ما چیست؟

۴۶- از میان هدف‌های اصلی هدفی کامل‌تر است که بهتر بتواند پاسخگوی دو ویژگی و باشد.

۴۷- به میزانی که هدف‌ها برتر و جامع باشند هدف‌های بیشتری درون خود جای می‌دهند. (درست / نادرست)

۴۸- هدف کامل‌تر باید پاسخگوی کدام دو ویژگی انسان باشد؟

۴۹- شعر «چون که صد آمد نود هم پیش ماست» به کدام دسته اهداف اشاره دارد؟

۵۰- چه افرادی در انتخاب هدف، مصداق ضرب‌المثل «با یک تیر چند نشان زن» هستند؟

(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)

(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)

(برگرفته از امتحانات مدارس کشور)

انسان با اندکی تأمل درمی‌یابد ۱ در ذات خود به دنبال سرچشمه خوبی‌هاست. ۲ تا به این سرچشمه نرسد آرامش نمی‌یابد.

این سرچشمه خداست زیرا خالق همه کمالات و زیبایی‌هاست. نامحدود است. کمالات و خوبی‌هایش حد ندارد. هر کمال و خوبی از او سرچشمه می‌گیرد. روح پایان‌ناپذیر انسان را سیراب کند. **در نتیجه خداوند می‌تواند** زمینه شکوفاشدن استعدادهای متنوع مادی و معنوی انسان را فراهم کند. **پس مقصد نهایی** نزدیکی (تقرب) به خدای بزرگ است.

نکته مهم نزدیکی به خداوند نزدیکی حقیقی است، نه نزدیکی ظاهری و مکانی.

افراد زیرک با انتخاب خداوند به عنوان هدف از بهره‌های مادی زندگی استفاده می‌کنند. سرای آخرت خویش را آباد می‌سازند.

سورة نساء، آیه ۱۳۴ ﴿من كان يريد ثواب الدنيا...﴾

پیام آیه: خداوند سرچشمه خوبی‌هاست و پاداش دنیا و آخرت نزد اوست. (یعنی با انتخاب خداوند به هر دو هدف مادی و معنوی می‌رسیم).

نکته هدف بزرگ همت بزرگ و اراده محکم می‌طلبد.

شعر مولوی «ای دوست شکر بهتر یا آن که شکر سازد...»

پیام شعر: سرچشمه و خالق همه چیز خداست؛ پس باید او را به عنوان هدف اصلی انتخاب کنیم.

فراوانند

هر کس اندکی تأمل کند، می‌بیند که در ذات خود در جست‌وجوی سرچشمه خوبی‌ها و زیبایی‌هاست و تا به آن منبع و مبدأ نرسد، آرامش نیافته و از پای نخواهد نشست. این سرچشمه، همان خداوند است که خالق همه کمالات و زیبایی‌هاست؛ او که خود نامحدود است و کمالات و خوبی‌هایش حد و اندازه ندارد. هر کمال و خوبی از او سرچشمه می‌گیرد و در جهان گسترده می‌شود.

پس مقصود و هدف نهایی ما خداوند است. به راستی جز او چه کسی و چه چیزی می‌تواند برترین و اصلی‌ترین هدف ما باشد؟ چه کسی جز او می‌تواند روح پایان‌ناپذیر انسان را سیراب کند و زمینه شکوفاشدن استعدادهای متنوع مادی و معنوی انسان را فراهم آورد؟ اگر روح انسان بی‌نهایت طلب است و خوبی‌ها را به صورت بی‌پایان می‌خواهد، شایسته است که تنها تقرب و نزدیکی به خدای بزرگ مقصد نهایی او باشند. البته نزدیکی و تقرب به خداوند، نزدیکی مکانی و ظاهری نیست. چه بسا در آن‌قدر در یک مکان در کنار خداوند ولی هیچ نزدیکی به هم احساس نکنند. نزدیکی به خدا یک نزدیکی حقیقی است، همان‌طور که دوری از او هم بدترین نوع دوری است. خدا سرچشمه زیبایی‌ها و خوبی‌هاست و انسان‌ها به میزانی که زیبایی‌ها و خوبی‌ها را کسب کنند به خدا نزدیک‌تر می‌شوند.

افراد زیرک با انتخاب خدا به عنوان هدف اصلی خود، هم از بهره‌های مادی زندگی استفاده می‌کنند و هم از آنجایی که تمام کارهای دنیوی خود را در جهت رضای خدا انجام می‌دهند، جان و دل خود را به خداوند نزدیک‌تر می‌کنند و سرای آخرت خویش را نیز آباد می‌سازند.

من كان يريد ثواب الدنيا هر کس نعمت و پاداش دنیا را بخواهد

فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ نعمت و پاداش دنیا و آخرت نزد خداست.

البته این هدف، به همان میزان که بزرگ و ضامن خوشبختی ماست، همت بزرگ و اراده محکم می‌طلبد؛ همان‌طور که دستیابی به گوهرهای گران‌قدر دریاها، پشتکاری شگرف می‌خواهد.

ای دوست فکر بجز بخت یا آن که شکر سازد؟
خوبی قمر بهتر یا آن که قمر سازد؟
ای باغ توئی خوش تر یا گلشن و گل در تو؟
یا آن که بر آرد گل صد رنگ تر سازد؟
ای مثل تو به باشی در دانش و در پیش؟
یا آن که به هر خط صد مثل و نظم سازد؟

۱- سورة نساء، آیه ۱۳۴
۲- مولوی، دیوان شمس

سؤال‌های امتحانی

۵۱- انسان در ذات خود در جست‌وجوی چیست و چگونه به آرامش می‌رسد؟

۵۲- اصلی‌ترین و جامع‌ترین هدف زندگی انسان چیست؟

۵۳- هدف از خلقت انسان تقرب به پروردگار است که یک نزدیکی ظاهری و مکانی است. (درست / نادرست)

۵۴- پیام آیه ﴿من كان يريد ثواب الدنيا فعند الله ثواب الدنيا والآخرة﴾ چیست؟

۵۵- نزدیکی و تقرب به خدا چگونه است و چه‌طور می‌توان به آن رسید؟

۵۶- شعر «ای دوست شکر بهتر یا آن که شکر سازد / خوبی قمر بهتر یا آن که قمر سازد؟» بیانگر چه مفهومی است؟

۵۷- افراد زیرک چگونه هدف خود را انتخاب می‌کنند؟ توضیح دهید.

۵۸- مقصود و هدف نهایی انسان‌ها است.

سورة بقره، آیه ۱۳۸ ﴿قُلْ اِنْ صَلَاتِي وَنَسْكَی ...﴾

پیام آیه: همه اعمال زندگی برای رسیدن به تقرب الهی باید برای خدا باشد (لله)، **علت:** چون خداوند پروردگار همه عالم هستی است (رب العالمین)

نکته: شعر «چون که صد آمد نود هم پیش ماست» اشاره به هدفهای جامع انسان در زندگی دارد.

تسبیح

به نظر شما برنامه زندگی روزانه من و شما بایستی چگونه تنظیم شود تا بر اساس آیه زیر، تمامی اعمال و زندگی ما برای خدا باشد؟

قُلْ اِنْ صَلَاتِي وَنُسْكَی وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي بگو نمازم، تمامی اعمالم و زندگی و مرگ من لله رَبِّ الْعَالَمِينَ برای خداست که پروردگار جهانیان است.^۱

۱- سورة اعام، آیه ۱۶۲

اندیشه و تحقیق

انتخاب هدفهای اقروی هدفهای دنیایی را هم در خود دارد.

- ۱- شعر «چون که صد آمد، نود هم پیش ماست» چه ارتباطی با موضوع هدف زندگی دارد؟
- ۲- دلیل پیاورید اهداف اقروی می‌رسند. چون ثروتمند شدن فقط یک هدف دنیایی (الف) زیرک‌ترین افراد این جهان، مؤمنان هستند. است و اگر فقط آن را بخواهد از اهداف اقروی (ب) کسی که هدف اصلی زندگی خود را ثروتمند شدن قرار دهد، دچار خسران می‌شود.
- ۳- شخصی می‌گوید: «لازمه تقرب به خدا این است که کارهایی مانند کسب مال و ثروت که از امور فرعی هستند، کنار گذاشته شود» با او موافقت یا خیر؟ چرا؟ **فهر زیر برای زندگی باید هدفهای دنیایی را هم دنبال کرد، اما نباید آن‌ها را اصل قرار داد.**
- ۴- حکایت زیر را بخوانید و با توجه به آن به سؤال پاسخ دهید.
«مسافری در سفر خود به یک دو راهی رسید. از پیرمردی که در آنجا نشسته بود پرسید: من از کدام یک از این دو راه باید بروم؟ پیرمرد گفت: قصد داری به کجا بروی؟ مسافر جواب داد: نمی‌دانم! پیرمرد گفت: وقتی نمی‌دانی به کجا می‌خواهی بروی، تفاوتی نمی‌کند که کدام راه را انتخاب کنی!»
به نظر شما این حکایت، با کدام یک از بخش‌های درس در ارتباط است؟ چرا؟

قسمتی که مربوط به انتخاب هدف می‌شود انسان ابتدا باید تگرش خود را انتخاب کند تا هدفش معین شود.

۱- سورة بقره، آیه ۱۳۸

۲۲ و ۲۳

سؤالهای امتحانی

- ۵۹- پیام آیه شریفه ﴿قُلْ اِنْ صَلَاتِي وَنُسْكَی وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لله رب العالمین﴾ چیست؟
- ۶۰- لازمه تقرب به خدا این است که کارهایی مانند کسب مال و ثروت که از امور فرعی هستند کنار گذاشته شوند. (درست / نادرست)
- ۶۱- زیرک‌ترین افراد جهان هستند به خاطر نوع انتخاب هدف.
- ۶۲- کسی که هدف اصلی زندگی را ثروتمند شدن قرار دهد دچار خسران می‌شود. (درست / نادرست)
- ۶۳- شعر «چون که صد آمد نود هم پیش ماست» چه ارتباطی با موضوع هدف زندگی دارد؟

ردیف	آزمون جمع‌بندی درس اول	رشته ریاضی و تجربی	مدت امتحان: ۶۰ دقیقه	Kheilisabz.com	نمره
سؤالات آزمون جمع‌بندی درس اول، منتخب سؤالات امتحانی مدارس برتر کشور است.					
الف	آیات و ترجمه آیات	۱/۵	۱- آیه شریفه ﴿مَنْ كَانَ يَرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ به کدام هدف‌ها اشاره دارد؟ ۲- منظور از حق بودن در آیه شریفه ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ وَمَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ چیست؟ ۳- خداوند در آیه ۶۰ سوره قصص می‌فرماید: «آن‌چه به شما داده شده است کالای زندگی دنیا و آرایش آن است و آن‌چه نزد خداست، اگر بدانید.»		
ب	چاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.	۱/۵	۴- حق بودن آفرینش آسمان‌ها و زمین به معنای خلقت آن‌هاست. ۵- برای این‌که بتوانیم با نگاهی درست هدف را انتخاب کنیم نیازمند و هستیم. ۶- تلاش برای رسیدن به هدف‌های فرعی نه تنها بد نیست بلکه و است. ۷- شایسته است انسان تنها و نزدیکی به خدای بزرگ را هدف خود بداند.		
ج	چملات درست یا نادرست را با علامت (✓) و (✗) مشخص کنید.	۲	۸- انسان باید توجه کند برای چه هدفی به این جهان آمده است. ۹- انسان دارای روحیه‌ای بی‌نهایت طلب است و عطش او در دستیابی به خواسته‌هایش زیاد می‌شود. ۱۰- هدف‌های پایان پذیر همان هدف‌های دنیوی هستند. ۱۱- سرچشمه خوبی‌ها که می‌تواند انسان را با ویژگی بی‌نهایت طلبی راضی کند، خداوند است.		
د	په سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	۱/۵	۱۲- انسان‌ها با توجه به چه چیز به سراغ هدفی خاص می‌روند؟ ۱۳- دو ویژگی انسان در مورد انتخاب هدف چیست؟ ۱۴- شعر «چون که صد آمد نود هم پیش ماست» به کدام هدف‌ها اشاره دارد؟		
ه	اصطلاح زیر را تعریف کنید.	۰/۵	۱۵- حکیم		
و	په سؤال‌های زیر پاسخ تشریحی دهید.	۳	۱۶- دو تفاوت هدف انسان با دیگر موجودات را بنویسید. ۱۷- برای رسیدن به نعمت‌های دنیا توجه به چه نکاتی لازم است؟ (دو مورد)		
	مجموع نمرات	۱۰			

- ۱- درست
- ۲- کسی که با شمشیر جواهرنشان گوشت گندیده‌ای را بُرد.
- ۳- هدف زندگی
- ۴- زیرا انسان به هدف خلقت خود نرسیده است.
- ۵- به معنای هدفمندبودن خلقت آن‌هاست.
- ۶- «و ما آسمان‌ها و زمین و آنچه بین آن‌هاست را به بازیچه نیافریدیم، آن‌ها را جز به حق خلق نکردیم.» - آفرینش جهان، هدفمند است.
- ۷- حکیم‌بودن
- ۸- نادرست؛ حیوانات هدف‌ها را می‌شناسند، البته به صورت غریزی.
- ۹- یعنی خدایی که هیچ کار بی‌هوده‌ای انجام نمی‌دهد.
- ۱۰- انسان باید هدف خود را بشناسد و انتخاب کند و به سوی آن گام بردارد، ولی حیوانات به صورت غریزی و گیاهان به شکل طبیعی در حال حرکت به سوی هدف هستند.
- ۱۱- حق
- ۱۲- برنامه حساب‌شده - هدف حکیمانه‌ای
- ۱۳- رسیدن به هدف خلقتش
- ۱۴- ویژگی‌های خاص انسان و تمایز او از سایر موجودات
- ۱۵- غریزی - طبیعی
- ۱۶- گزینه «۱»
- ۱۷- کارهای لَهو - کارهای لغو و بی‌ارزش
- ۱۸- اختلاف در نگرش و بینش انسان‌ها
- ۱۹- زیرا انسان‌ها نگرش و بینش‌های مختلفی دارند.
- ۲۰- نگاه - اندیشه
- ۲۱- درست
- ۲۲- درست
- ۲۳- مطابق با نگرش خود به سراغ جمع‌آوری ثروت می‌رود.
- ۲۴- بی‌نهایت‌طلب
- ۲۵- زیرا انسان بی‌نهایت‌طلب است.
- ۲۶- انسان برخلاف حیوانات و گیاهان که استعداد‌های محدود مادی دارند، مجموعه‌ای فراوان از استعداد‌های مادی و معنوی است. به همین دلیل به دنبال انتخاب هدف‌هایی است که از طریق آن، استعداد‌های گوناگون خویش را به کمال برساند.
- ۲۷- مادی - معنوی
- ۲۸- گزینه «۱»
- ۲۹- درست
- ۳۰- زیرا از همه به ما مهربان‌تر و از خود ما به نیازهای ما آگاه‌تر است.
- ۳۱- معیاری که بتوانیم به وسیله آن هدف‌های همسو با میل بی‌نهایت‌طلب و استعداد‌های متنوع انسان را مشخص کنیم.
- ۳۲- با خواری و سرفکندگی وارد عذاب و دوزخ خواهد شد.
- ۳۳- ثواب و پاداش اخروی
- ۳۴- خیر، خداوند می‌فرماید: «آن مقدار از آن را که بخواهیم و به هر کس اراده کنیم، می‌دهیم.»
- ۳۵- با خواری و سرفکندگی وارد عذاب دوزخ می‌شود.
- ۳۶- کالای زندگی دنیا و آرایش آن: نعمت‌های دنیایی بهتر و پایدارتر: نعمت‌های اخروی
- ۳۷- هدف‌های اخروی
- ۳۸- مهم این است که (۱) هدف فرعی را به جای هدف اصلی قرار ندهیم و (۲) آن قدر به اهداف فرعی دل نبندیم که مانع ما در رسیدن به اهداف اصلی شوند و از رفتن به کمالات باز دارند.
- ۳۹- نادرست؛ هر دو هدف اصلی و فرعی ضروری هستند.
- ۴۰- درست
- ۴۱- (۱) مرتکب گناه نشویم، (۲) آن قدر سرگرم نعمت‌های دنیا نباشیم که از زیبایی‌های پایدار باز بمانیم.
- ۴۲- درست
- ۴۳- اخروی
- ۴۴- گزینه «۲»
- ۴۵- برترین هدف اصلی ما هدفی است که همه استعداد‌های متنوع ما را در بر بگیرد و در جایی متوقف نشود و نهال وجود ما را به درختی پربار و زیبا تبدیل کند.
- ۴۶- متنوع‌بودن استعدادها - بی‌نهایت‌طلبی انسان
- ۴۷- درست
- ۴۸- استعداد‌های انسان متنوع است - بی‌نهایت‌طلب است.
- ۴۹- اهداف اصلی و جامع
- ۵۰- افراد زیرک و هوشمند
- ۵۱- انسان در ذات خود در جست‌وجوی سرچشمه خوبی‌ها و زیبایی‌هاست و تا به آن منبع و مبدأ (خداوند) نرسد، آرامش نمی‌یابد.
- ۵۲- تقرب به خداوند
- ۵۳- نادرست؛ نزدیکی به خداوند حقیقی است، نه ظاهری و مکانی.
- ۵۴- خداوند سرچشمه خوبی‌هاست و ثواب دنیا و آخرت نزد اوست، پس باید او را به عنوان هدف اصلی انتخاب کرد.
- ۵۵- نزدیکی حقیقی است، نه مکانی و ظاهری. به میزانی که زیبایی‌ها و خوبی‌ها را کسب کنیم به خدا نزدیک‌تر می‌شویم.
- ۵۶- این که خداوند سرچشمه همه خوبی‌ها و زیبایی‌هاست؛ پس باید او را به عنوان هدف اصلی انتخاب کرد.
- ۵۷- افراد زیرک با انتخاب خدا به عنوان هدف اصلی خود، هم از بهره‌های مادی زندگی استفاده می‌کنند و هم از آن‌جایی که تمام کارهای دنیوی خود را در جهت رضای خدا انجام می‌دهند، جان و دل خود را به خداوند نزدیک می‌کنند و سرای آخرت خویش را نیز آباد می‌سازند.
- ۵۸- خداوند
- ۵۹- همه تلاش انسان باید برای تقرب به خدا باشد. (زندگی برای خداوند)
- ۶۰- نادرست؛ هدف‌های فرعی هم لازم هستند.
- ۶۱- اهل ایمان
- ۶۲- درست
- ۶۳- بیان می‌کند که هدف‌های جامع؛ اهداف دیگر را در دل خود دارند.

پاسخ آزمون جمع بندی درس اول

- ۱- هدف های اخروی (اصلی) و دنیایی (فرعی)
- ۲- هدفمند بودن آفرینش
- ۳- بهتر و پایدارتر است.
- ۴- هدفدار بودن
- ۵- معیار - ملاک
- ۶- لازم - ضروری
- ۷- تقرب
- ۸- درست
- ۹- درست
- ۱۰- درست
- ۱۱- درست
- ۱۲- با نگرش و بینش خاص خود
- ۱۳- متنوع بودن استعدادها - بی نهایت طلبی

۱۴- هدف های اصلی و جامع

۱۵- کسی که کار بیهوده انجام نمی دهد.

۱۶- (۱) انسان باید هدف هایش را بشناسد و انتخاب کند، سپس به سوی آن برود اما حیوانات به صورت غریزی و گیاهان به صورت طبیعی به سوی هدف های خود می روند. (۲) انسان مجموعه ای فراوان از استعداد های مادی و معنوی است و به دنبال انتخاب هدف هایی است که از طریق آن، استعداد های خود را به کمال برساند، اما حیوانات و گیاهان استعداد های محدود مادی دارند. (۳) انسان روحیه ای بی نهایت طلب دارد و به دنبال چیزی است که هرگز تمام نشود و پایان نپذیرد و به دنبال هدف های پایان ناپذیر است، در حالی که حیوانات و گیاهان هدف های محدودی دارند و وقتی به سر حدی از رشد و کمال برسند متوقف می شوند. (دو مورد کافی است) ۱۷- (۱) برای رسیدن به آن گناه نکنیم. (۲) آن قدر سرگرم آن نعمت ها نشویم که از زیبایی های پایدار باز بمانیم.

نمونه امتحان نیم سال دوم		رشته ریاضی و تجربی		دین و زندگی دهم	
ردیف	امتحان شماره ۶	مدت امتحان: ۸۵ دقیقه	امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳	Kheilisabz.com	نمره
۱	۱ بادقت در آییه‌ها و حدیث‌ها به سؤال‌های زیر پاسخ دهید. الف) براساس آیه شریفه ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرِ اللَّهِ أَكْبَرُ﴾ دو فایده نماز را بنویسید. (۵/۰) ب) طبق آیه شریفه زیر، رعایت کدام دستور قرآنی، زنان را از آزار و اذیت حفظ می‌کند؟ «... يَذْنِبْنَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَافٍ لَّيْسَ لَكَ أَدْنَىٰ أَنْ يَعْرِفَنَّ فَلَا يُؤْذِينَ ... / ... پوشش‌های خود را به خود نزدیک سازند این کار برای آن‌که به (عفاف) شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند، بهتر است ...» ج) آیه شریفه ﴿إِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ كَرَامًا كَاتِبِينَ ...﴾ بی‌گمان برای شما نگهبانانی هستند، نویسندگانی گران‌قدر ...» به کدام یک از شاهدان روز قیامت اشاره دارد؟ د) آیه شریفه ﴿فَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ به کدام یک از دلایل ضرورت معاد اشاره دارد؟ ه) منظور از کلمه «حق» در آیه «... مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ» آن‌ها (آسمان‌ها و زمین) را جز به حق خلق نکردیم چیست؟ و) براساس حدیث شریف «مَنْ خَاسَبَ نَفْسَهُ، سَعِدَ» انسان چگونه می‌تواند به سعادت دست یابد؟				
۲	۲ درستی یا نادرستی عبارات‌های زیر را با صحیح یا غلط مشخص کنید. الف) روزه، مصداق کامل تمرین صبر و پایداری در برابر خواهش‌های دل است. ب) «خدا را در تماشای جهان یافتن و محبت او را در دل احساس کردن»، نتیجه سرشت خداآشنای انسان است. ج) اصل قرار گرفتن هدف‌های اخروی مانع بهره‌مندی انسان از نعمت‌های دنیوی می‌شوند.				
۳	۳ با توجه به متن‌های داده شده به سؤال‌های زیر پاسخ دهید. متن: «علی و دوستش در راستای برآوردن یکی از نیازهای خود دست به دو عمل متفاوت می‌زنند، علی با شکوفا کردن استعدادهای ورزشی و هنری خود تحسین دیگران را برمی‌انگیزد و دوستش با پوشیدن لباس‌های نامناسب و روی آوردن به سیگار می‌خواهد وجود خود را به دیگران اثبات کند. این عمل نشانه ضعف روحی و ناتوانی در اثبات خود از راه درست و سازنده است.» الف) علی و دوستش درصدد برآوردن کدام نیاز انسانی خود هستند؟ ب) چرا دوست علی از راه‌های نادرست به نیاز خود پاسخ می‌دهد؟				
۴	۴ گزینه درست را انتخاب کنید. الف) «امکان تغییر قوانین» به کدام یک از روابط بین عمل و جزای آن اشاره دارد؟ ۱) تجسم عمل ۲) قراردادی ۳) طبیعی ب) خداپرستان حقیقی چگونه در دنیا زندگی می‌کنند؟ ۱) زیبا زندگی می‌کنند اما به آن دل نمی‌سپرنند. ۲) به دنیا بی‌رغبت‌اند و فقط به آخرت توجه دارند. ۳) تمام تلاش خود را فقط برای آباد کردن دنیا به کار می‌برند. ج) مفهوم بیت «تا در طلب گوهر کانی، کانی / تا در هوس لقمه نانی، نانی» به کدام گزینه اشاره دارد؟ ۱) ارزش هر انسانی به اندازه چیزی است که دوست می‌دارد. ۲) زیرک‌ترین انسان کسی است که از خود و عملش برای بعد از مرگ حساب بکشد. ۳) هر کس در روز قیامت با محبوب خود محشور می‌شود.				
۵	۵ اصطلاح‌های زیر را تعریف کنید. الف) نفس لَوَامِه: ب) تَبَرُّج:				
۱					

۶	موارد ستون (الف) را به موارد ستون (ب) وصل کنید.	۱								
	<table><tr><th>الف</th><th>ب</th></tr><tr><td>الف) مرحله اول قیامت</td><td>۱) زنده شدن همه انسان‌ها</td></tr><tr><td>ب) مرحله دوم قیامت</td><td>۲) ارتباط متوفی با خانواده</td></tr><tr><td></td><td>۳) مرگ اهل آسمان و زمین</td></tr></table>	الف	ب	الف) مرحله اول قیامت	۱) زنده شدن همه انسان‌ها	ب) مرحله دوم قیامت	۲) ارتباط متوفی با خانواده		۳) مرگ اهل آسمان و زمین	
الف	ب									
الف) مرحله اول قیامت	۱) زنده شدن همه انسان‌ها									
ب) مرحله دوم قیامت	۲) ارتباط متوفی با خانواده									
	۳) مرگ اهل آسمان و زمین									
۷	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) مرگ برای چه کسانی ناگوار و هولناک است؟ ب) چرا پیامبران و امامان از بهترین گواهان قیامت هستند؟ ج) گفت‌وگوی فرشتگان با انسان در عالم برزخ بیانگر کدام ویژگی آن است؟ د) منظور از عهد بستن با خداوند چیست؟ ه) دینداری بر چه پایه‌هایی استوار است؟ و) از نظر امام صادق (ع) چه چیزی نشانه سستی و ضعف دینداری فرد است؟ * در هر یک از موارد زیر، اگر درک صحیح از آن چه در نماز انجام می‌دهیم داشته باشیم، چه نتیجه‌ای خواهد داشت؟ ز) در نظر داشتن عظمت خدا در رکوع و سجود: ح) رعایت غصبی نبودن لباس و مکان نمازگزار:	۴								
۸	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) با آوردن مثال، استدلال کنید چرا معاد لازمه عدل الهی است. ب) از روابط میان عمل و پاداش و کیفر «تجسم عمل» را توضیح دهید. ج) در پاسخ به کسانی که می‌گویند «ما نماز می‌خوانیم اما تأثیر آن را در خود کم‌تر مشاهده می‌کنیم» چه می‌توان گفت؟ د) از آثار محبت به خدا «دوستی با دوستان خدا» را توضیح دهید. ه) آیا اسلام شکل پوشش را معین کرده است؟ توضیح دهید.	<table><tr><td>۲</td></tr><tr><td>۲</td></tr><tr><td>۱</td></tr><tr><td>۱</td></tr><tr><td>۱</td></tr></table>	۲	۲	۱	۱	۱			
۲										
۲										
۱										
۱										
۱										
	جمع نمرات	۲۰								

پاسخ نامه تشریحی امتحان شماره (۶)

۱- الف) یاد خدا (۵/۲۵) - دوری از گناه (۵/۲۵)

ب) حجاب (۵/۵) یا پوشش یا عفاف یا نزدیک کردن پوشش به خود)

ج) فرشتگان الهی (۵/۵) د) معاد لازمه حکمت الهی (۵/۵)

ه) هدفداری جهان خلقت (۵/۵) و) با محاسبه (ارزیابی) نفس (۵/۵)

۲- الف) درست (۵/۲۵) ب) درست (۵/۲۵)

ج) نادرست (۵/۲۵)

۳- الف) نیاز به مقبولیت (۵/۵)

ب) این عمل نشانه ضعف روحی و ناتوانی در اثبات خود از راه درست و سازنده است. (۵/۵)

۴- الف) گزینه «۲» (قراردادی) (۵/۵)

ب) گزینه «۱» (زیبا زندگی می کنند اما به آن دل نمی سپرند). (۵/۵)

ج) گزینه «۲» (زیرک ترین انسان، کسی است که از خود و عملش برای بعد از مرگش حساب بکشد). (۵/۵)

۵- الف) وجدان یا نفس سرزنشگر درونی که انسان را هنگام آلوده شدن به گناه، مورد سرزنش قرار می دهد. (۵/۵)

ب) برخی از انسان ها در آراستگی ظاهری و ابراز وجود و مقبولیت، دچار تندروری می شوند و به خودنمایی می رسند. (۵/۵)

۶- الف) گزینه «۳» (مرگ اهل آسمان و زمین) (۵/۵)

ب) گزینه «۱» (زنده شدن همه انسان ها) (۵/۵)

۷- الف) کسانی که زندگی را محدود به دنیا می بینند (۵/۲۵) یا با کوله باری از گناه با آن مواجه می شوند. (۵/۲۵)

ب) چون ظاهر و باطن اعمال انسان ها در دنیا را دیده اند (۵/۲۵) و از هر خطایی محفوظ اند (۵/۲۵).

ج) وجود شعور و آگاهی (۵/۵)

د) یعنی واجبات الهی را انجام دهد (۵/۲۵) و از کارهای حرام اجتناب کند (۵/۲۵).

ه) تولی (دوستی با خدا و دوستان او) (۵/۲۵)، و تبری (بیزاری از باطل

و پیروان او) (۵/۲۵)

و) پوشیدن لباس نازک و بدن نما (۵/۵)

ز) در مقابل مستکبران خضوع و خشوع نخواهیم کرد. (۵/۵)

ح) کم تر به کسب درآمد از راه حرام متمایل خواهیم شد (۵/۵) یا (از گناه و حرام دور می شویم).

۸- الف) در این عالم همه به پاداش یا کیفر اعمال خود نمی رسند (۵/۵) مثال: چه بسیار افرادی که کارهای نیک فراوان دارند اما قبل از آن که به پاداش اعمال خود برسند چشم از جهان فرومی بندند (۵/۲۵)؛ بنابراین اگر جهان دیگری نباشد که ظالم را به مجازات واقعی برساند و حق مظلوم را بستاند و ... بر نظام عادلانه خدا ایراد وارد می شود. (۵/۵)

ب) هر عملی یک جنبه ظاهری دارد که بعد از عمل از بین می رود (۵/۵) و یک جنبه باطنی که هرگز از بین نمی رود و در روح انسان باقی می ماند (۵/۵)؛ بنابراین هر عملی که ما در زندگی دنیوی انجام می دهیم حقیقت و باطن آن عمل در جهان آخرت به صورت زشت یا زیبا، لذت بخش یا دردآور مجسم می شود (۵/۵)؛ پس آن چه در روز قیامت به عنوان پاداش یا کیفر به ما داده می شود عین عمل ماست (۵/۵).

ج) تأثیر نماز به تداوم و به میزان دقت و توجه آن بستگی دارد (۵/۵)؛ بنابراین اگر نمازهای روزانه خود را ترک نکنیم و دقت و توجه خود را در نماز افزایش دهیم، از آن تأثیر خواهیم پذیرفت (۵/۵).

د) اگر می خواهیم محبت خداوند در دلمان خانه کند، باید محبت کسانی را که رنگ و نشانی از او دارند و خداوند محبت و دوستی آنان را به ما توصیه کرده، در دل جای دهیم (۵/۵) و هر میزان که این علاقه بیشتر و قوی تر باشد، محبت ما نیز به خدا افزون تر می شود (۵/۵).

ه) خیر، نوع پوشش تا حدود زیادی تابع آداب و رسوم ملت ها و اقوام است (۵/۵). اسلام ضمن پذیرش این نوع تنوع و گوناگونی، حدود و شرایط پوشش را برای مردان و زنان مشخص کرده است (۵/۵).